Негіздеме

Қазақстан Республикасының «Мәдениет туралы» Заңының 32 бабының 12 тармағына сәйкес, көрнекті ғылым, мемлекет, мәдениет қайраткерлерінің өмірімен байланысты объектілер материалдық мәдени құндылықтар болып табылады.

Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрінің 2016 жылғы 13 мамырдағы «Қазақстан Республикасының музей қорын қалыптастыру және күтіп ұстау қағидаларын бекіту туралы» № 129 бұйрығының 2 тармағының 2.1 және 5.1 тармақшасына сәйкес, Қор сатып алу комиссиясының оң шешімінің негізінде ұсынылған мәдени құндылықтар – суретші-реставратор, Қазақстан Республикасының Суретшілер одағының мүшесі, «Зерлеу» үйінің негізін қалаушы Айжан Абдубаитованың әйел адамның ұлттық киім үлгісінің жиынтығы.

Айжан Абдубаитова 1990-шы жылдардың басында ұмытылған өнер түрін – алтын жіппен кестелеп-тігуді жаңғыртуды қолға алған алғашқылардың бірі. Кестелеу ежелден келе жатқан өнер түрі. Қазақтар мерекелік киімдерді, бай-қуаттыларға арналған тұрмыстық заттарды, соның ішінде төсек-орындарды осындай керемет әдіспен безендірді.

А. Абдубаитова XV–XIX ғасырлардағы ұлттық қолданбалы өнердің ұмытылған түрлерін қалпына келтіре отырып, зерттеумен де айналысып келеді. Ол тарихи дәлдікпен хан киімін, Жәңгір ханның әскери киімін, ханша Фатиманың бешметін, Қожа Ахмет Ясауидің қабір жамылғысын және қазақ байлары киген басқа да киімдерін қайта жасап, кестелеген.

Қазақ халқының қол өнері көне заман тарихымен бірге дамып, біте қайнасып келе жатқан бай қазына. Қазақ халқының киімдерінде қаншама жылдардың көшпелі, жартылай отырықшылдық және отырықшылдық тұрмыстарының көркем өнеркәсіпшілік жетістіктері мен негізгі принциптері жинақталған. Көшпелі қазақтардың ішкі-сыртқы киімдері жүріп-тұруға, көшіп-қонуға ыңғайлы етіп тігіліп, негізгі түрлерге бөлініп келген.

Ұлттық киім – бай тарихи-мәдени мұра, бізге жеткен материалдық мәдениеттің жетістігі.

Киімдер этникалық, экономиялық және климаттық жағдайлар ескеріліп, ежелгі дәстүрлер бойынша тігіледі. Қазақтарда ішкі, сырттық, сулық, бір киер, сәндік және кейбірінде салтанат-ғұрып киімдері болады.

Ұсынылып отырған әйел адамның ұлттық киім үлгісі. Бешпент, көйлек, басына киетін кимешегі мен аяқ киімі. Бешпент сырт киім түріне жатады. Баялы түсті панбарқыттан тігіліп, алдыңғы екі өңірі, артқы жоғары бөлігі, жағасы мен екі жеңі зер жіппен көгеріс өрнектері қолмен кестеленген. Көйлегі тік жағалы, ұзын жеңді, кең етекті. Етегіне зер жіппен көгеріс өрнектер кестеленген. Кимешек – әйел адамның бас киімі. Мақта матадан алдыңғы өңірі мен күләпарасы екі бөлік, артқы жағы екі бөлек етіп пішілген. Трапеция пішінді бет ойығын айналдыра түрлі-түсті жіптермен көгеріс өрнек кестеленген. Етігі қою жасыл және қою қызыл түсті былғарыдан тігілген.

Ұсынылып отырған әйелдердің ұлттық киім жиынтығы қазақ халқының дәстүрі мен мәдениеті, этнографиясы мен тарихына қатысты ұсынылып отырған музейлік мәні бар заттардың тарихи, музейлік құндылығы жоғары.

Бас қор сақтаушы **Р.Тұрсымбекова**

Заттарды сатып алу туралы техникалық ерекшелік

№	Заттың атауы	Көлемі	Саны	Заттың сипаттамасы	Бағасы
1	Әйел адамның ұлттық киім жинағының XIX ғ. киген көшірмесі: кимешек, бешпент, көйлек, аяқ киім (1 жұп).	Төбесі-10 см, арқа жағының ұз.-130см, өңірі-82х75х75 см Өлшемі: 58 Өлшемі: 56 Өлшемі: h-40 см, табан ұз.-26 см, өкше h-4 см	4	1.Кимешек – әйел- адамның бас киімі. Мақта матадан алдыңғы өңірі мен күләпарасы екі бөлік, артқы жағы екі бөлек етіп пішілген. Өңірі қос қабат. Төбесі бүрмеленіп, үстіне жеке пішілген сопақ төбелдірік қондырылған. Трапеция пішінді бет ойығын айналдыра түрлі-түсті жіптермен көгеріс өрнек кестеленген. Өрнектердің іші зер жіппен торланып толтырылған. Өңіріне стильденген көгеріс өрнек тігістері сырылған. Етегіне бүрме қондырылған. Пішімі мен үлгісі ҚР музейлерінің қорында сақталған 17-19 ғасырлардағы дәстүрлі кимешектердің аналогтарын орындау технологиясына дәл сәйкес келуі тиіс. Кесте 100% жібек жіптен тұруы керек. 100% таза мақта мата, жібек жіп, кестелеу, тігу. 2. Көйлек – баялды (баклажан) түсті панбарқыт матадан трапеция пошымды етіп тігілген. Тік жағалы, қондырма ұзын жеңді, етегі кең. Алқымынан көкірек тұсына дейін 15 см тілік шығарылған. Жағасы, екі жеңі мен етегін айналдыра зер жіппен көгеріс өрнектер мен зер таспа кестеленген. Астары күрең қызыл матадан. Пішімі мен үлгісі ҚР музейлерінің қорында сақталған 17-19 ғасырлардағы дәстүрлі көйлектердің аналогтарын орындау технологиясына дәл сәйкес келуі керек. Музей қорында сақталатын дәстүрлі костюмдердегі кестенің аналогтарына сәйкес келетін көне бірегей "Баспа" техникасында кестеленгенуі тиіс. Панбарқыт, құрамында алтыны бар зер жіп, қол жұмысы, кестелеу, тігу. 3.Бешпент – әйел адамның сырт киімі. Баялды (баклажан) түсті панбарқыттан, астары қоңыр түсті матадан тігілген. Пішімі трапеция пошымды. Ұзын қондырма жеңді. Жағасы, өңірі, жеңінің аузына айналдыра зер жіппен таспа және көгеріс өрнектер кестеленген. Пішімі мен үлгісі ҚР музейлер қорында сақталған 17-19 ғасырлардағы дәстүрлі бешметтердің аналогтарын орындау технологиясына дәл сәйкес келуі тиіс. Музей қорында сақталатын дәстүрлі костюмдердегі кестенің аналогтарына сәйкес келетін көне бірегей "Баспа" техникасында кестеленуі тиіс. Панбарқыт, құрамында алтыны бар зер жіп, қол жұмысы, кестелеу, тігу. 4.Етік – қызыл түсті былғарыдан тігілген. Астары қоңыр түсті матадан. Өкшесі аласа. Қонышы кең. Қонышы, және одан төмен қарай бөлігі сары түсті күдеріден қазақ оюларымен безендірілген. Қонышындағы дөңгелек ішіне гүл салынған. Пішімі мен үлгісі ҚР музейлер қорында сақталған 17-19 ғасырлардағы дәстүрлі етіктердің аналогтарын орындау технологиясына дәл сәйкес келуі керек. Былғары, күдері, тасұлтан, металл, жіп, тігу.	4 500 000 тг

Бас қор сақтаушы **Р.Турсумбекова**

Техническая спецификация по приобретению предметов

№	Наименование предмета	Размер	Кол-во	Описание предмета	Стоимость
1	Реплика казахского женского костюма состоит из: головного убора – кимешек, платье, бешмет, сапоги (1 пара)	макушка-10 см, наспинная часть-130см, передняя часть-82х75х75 см Размер: 58 Размер: 56	4	1.Кимешек – женский головной убор. Передняя и задняя части состоят из двух кусков ткани. В верхней части пришит подклад, верх присборен на отдельно скроенную макушку. Вырез для лица в виде трапеции, окаймлен широкой полоской тамбурной вышивки из разноцветных нитей. Внутренняя часть многолепестковых цветов вышиты канителью. Передняя часть украшена стилизованным растительным узором. На низ передней части нашита полоска ткани в складочку. Исторический крой и фасон должен в точности соответствовать технологии исполнения аналогов традиционных кимешеков 17-19 веков, сохранившихся в фондах музеев РК. Вышивка должна быть 100% шелковыми нитями. Х/б 100% ткань, нити шелковые, вышивка. 2. Платье – сшито из панбархата баклажанного цвета. Трапециевидного силуэта. Полочка цельнокроеная. Рукав длинный, втачной в пройму. Воротник стойка. От среза горловины исходит 15 см-й разрез. Воротник, манжеты рукав и подол вышиты золотой канителью растительного характера. Подклад из ткани бордового цвета. Исторический крой и фасон должен в точности соответствовать технологии исполнения аналогов традиционных платьев 17-19 веков, сохранившихся в фондах музеев РК. Должна быть вышита в древней уникальной технике в прикреп «Баспа» в точности ссответствующей аналогам вышивки на традиционных костюмах которые хранятся в фондах музеев. Панбархат, канитель, золотая нить, золотое шитье, гладь. 3.Бешмет – женская верхняя одежда. Сшит из панбархата баклажанного цвета. Подклад бордового цвета. Трапециевидного силуэта. Полочка с небольшим запахом, книзу расширенная. Рукава втачные в неглубокие проймы. Борта, края рукавов, низ подола в круговую вышиты золотой канителью растительного характера. Исторический крой и фасон должен в точности соответствовать технологии исполнения аналогов традиционных бешметов 17-19 веков, сохранившихся в фондах музеев РК. Должна быть вышита в древней уникальной технике в прикреп «Баспа» в точности ссответствующей аналогам вышивки на традиционных костюмах которые хранятся в фондах музеев. Панбархат, канитель, золотая нить, золотое шитье, гладь.	4 500 000 тг

		h-40 см, дл.подошвы.-26 см, h каблука-4 см		6. Сапоги женские – красного цвета кожи. На каблуке. Голенище широкое, слегка сужено книзу. Украшена казахскими орнаментами из замши светло желтого цвета. Исторический крой и фасон должен в точности соответствовать технологии исполнения аналогов традиционных сапогов 17-19 веков, сохранившихся в фондах музеев РК. Кожа, замша, металл, нить, шитье.	

Главный хранитель **Р.Турсумбекова**